

amaterskih prikazivača koji nisu htjeli ispustiti ovakvu divnu priliku da pokažu i dokažu svoju univerzalnu mudrost. Ali i to je bolje nego uporna šutnja koja inače prati gotovo sve moje tekstove. To, uostalom, *nikako* ne znači da neke prigovore neću prihvatiti /npr. pogreška je da nisam uvrstio Zagorku Mičić, pa i neke mlađe njemačke filozofe do čijih je podataka, međutim, izuzetno teško doći, određen broj talijanskih mislilaca, itd./, i molio bih i eventualne buduće kritičare da što više prigovaraju, a što manje hvale, jer će samo tako uopće biti u mogućnosti da mi pomognu.

● *U savremenom svetu – pisali ste svojevremeno – postoje samo dve mogućnosti: prepustiti se utvrđenom istorijskom toku, ili istoriju »uzeti u svoje ruke i djelovati«.* Treće ne postoji. U čemu ste nalazili /i našli/ smisao angažovanosti u filozofiji?

– O smislu angažiranosti u filozofiji pisao sam svojedobno jedan veći esej (*Zašto?*, Zgb. 1968, str. 115) i mislim da danas ne bih imao nešto bitno tome dodati. Premda filozof, dakako, ne može živjeti samo od negativiteta onog što negira, i svoju mudrost dokazivati time da ukaže na tuđu glupost, uspravan hod filozofa, njegova nikad zadovoljena i za njega nikad zadovoljavajuća kritičnost, a to znači i misaonost koja je angažirana za povratak čovjeka u istinsku čovječnost i pretvaranje svijeta u čovjekov svijet, ostaje uvijek bez kojeg se filozof nema pravo zvati filozofom. Zato se filozof nikad ne može pasivno i samozadovoljno prepustiti bilo kojoj općoj struji, koja uvijek, na koncu, vodi samo u mrtvo more, zato mora djelovati kako bi realizirao filozofiju kao domovinu humanuma.

● *Na čemu sada radi Danko Grlić, čime je zaokupljena njegova misao, da li uskoro možemo očekivati njegovu novu knjigu – tim uobičajenim pitanjima mogli bismo i završiti ovaj – dozvolite to da primetimo – neravnopravan dijalog između jednog suverenog znalca i samo znatiželjnog laika?*

Ne mislim da ste – da Vam uzvratim kompliment – samo znatiželjni laik. Zar već i sama činjenica da sam Vam, bez obzira na brojne druge obaveze, odgovorio na svih Vaših dvadeset i pet pitanja, ne govori o tome da sam ta pitanja smatrao relevantnim? Zamjeram Vam jedino što me krstite »suverenim znalцем«, jer to zapravo nije nikad bila odlika filozofa, a ni moja ambicija.

Sačinio sam u zadnje vrijeme knjigu eseja, pod pomalo čudnim naslovom »*Za umjetnost*«, koja bi, navodno, uskoro morala ugledati svjetlo dana u biblioteci »*Suvremena misao*« »Školske knjige« u Zagrebu. Na žalost /ili čak možda i na nečiju radost/, bolest mi i suviše ne dozvoljava posebne napore, tako da je i ovaj razgovor, pa i svi moji pomalo nesretni ili nespretni odgovori, zadnje što sam neposredno sada, prije odmora, mogao učiniti. »Princip nade« nije me, doduše, napustio, ali se, nakon svega, ipak osjećam u dobroj mjeri umornim.

Razgovarao: Ljubisav Anđrić

Danko Grlić je rođen u Gračanici (Bosna) 1923. godine. Filozofiju je studirao, diplomirao i doktorirao na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Od 1979. godine redaktor za filozofiju i sociologiju u Jugoslavenskom leksikografskom zavodu, šest godina je predavao estetiku na Akademiji likovnih umetnosti u Zagrebu, od 1971. redovni profesor Filozofskog fakulteta u Beogradu, a od 1973. godine istoimenog fakulteta u Zagrebu.

Pisac je većeg broja radova iz filozofije, posebno estetike i teorije umjetnosti. Bavi se prevodjenjem (Hegel, Niče, Hejdegger i dr.) i filozofskom leksikografijom. Objavio je ove knjige: *Filozofija*, Zagreb 1963; *Umjetnost i filozofija*, ZGb. 1965; *Leksikon filozofa*, Zgb. 1968; *Zašto*, Zgb. 1968; *Ko je Niče?* Beograd 1969; *Filozofija*, Bgd. 1973; *Contra dogmaticos*, Zgb. 1971; *O komediji i komičnom*, Bgd. 1972; *Igra kao estetski problem*, Bgd. 1975; *Estetika I – IV*, ZGb. 1974 – 1979; *Marksizam i umjetnost*, Zgb. 1979; *Friedrich Nietzsche*, Zgb. 1981.

Prevodjen je na više jezika u svetu. Godin 1978. dr Tuna Prekpalj odbranio je na univerzitetu u Padovi doktorsku disertaciju pod naslovom »*Umanismo e marxismo in Danko Grlić*«.

Učesnik je mnogobrojnih naših i stranih kongresa i filozofskih skupova i predavač na više univerziteta u Nemačkoj, Austriji, Francuskoj i Švajcarskoj.

Živi i radi u Zagrebu.

dva italijanska pesnika

đovani đudiči (Giovanni Giudici)

STAR/C/I

Ne poštuje star/c/e
ali imajte bar milosti za njih
jer su ogledala
završetka

Čitav život za nas
koji nemamo vrlina:
stari heroji hoće
ljubav, ali više nema

ničeg u njima da se voli,
suze, seks i vino;
moramo mrzeti sve
u starima, našoj sudbini.

Kradljivci noći kratkih,
dan će nas izgubiti:
uz pomoć starih sama smrt
meri naš vek.

SA SVOM JEDNOSTAVNOŠĆU

Sasvim jednostavno moram da kažem
da se daleko činilo jednom
vreme umiranja.

Sada to više nije pomisao čudna
I daleka još uvek /bar se nadam/ ali
mogu već da zamislim: U dobu sam

u kojem bih morao da radim ono što htjedoh
da radim kao odrastao ali još se nisam odlučio
radim to što radim, nema drugog izbora:

o svojim vršnjacma čitam koji umiru iznenada.

SLOBODNO VREME

Posle večere vodit ljubav, onda spavati,
to je život najugodniji: stomak sam od sebe
radi iako je vino bilo malo teško –
okreneš se, u krajnjem slučaju pričaš previše.

Ma ko te čuje? – ona spava tvrde od tebe,
putuje prema sutrašnjici, staroj varci:
sat na sedam, podrigivanje, gutljaj
– i sve počinje iz početka – gorko od kafe.

Izvor: *La vita in versi*, A. Mondadori Editore, Lo Specchio, Milano 1980.

đorđo basani (Giorgio Bassani)

NATALJI GINZBURG

Ne dopadam ti se, a? Zamisli tugu
zevanja da sam ti se
dopadao

UMIRE JEDNA EPOHA

Umire jedna epoha i druga je već ovde
sasvim nova i
nevina
ali i ovu to znam neću
moći da proživim okrećući se
neprestano unazad i osmatrajući
onu tek
završenu
indiferentan za sve osim za
ono što je zaista bio moj
život od pre
što sam ranije
bio

OTAC I SIN

Razgovara odande sa zida stari dečak ne znam
sa kim i razume se
ni ne sanjajući da je njegov još uvek
premladi otac ovde i
da sluša
Veli kaži mi kako to
da vilinski konjic ne živi
duže od jednog jedinog
dana
shvataš li jedan jedini
dan i
gotovo?

I kako – nastavlja – kako
to
svi putevi – lepi i veliki ali i
najmanji
najskrivljeniji i u senci znaš oni slični
peskovitim mini pistama što presecaju
Fenilju recimo ili Učelinu*
ukratko svi putevi koji kao poslednje
odredite imaju
more

moraju svaki put da me ispune tako
ogromnom željom da i ja
odmah krenem baš tamo dole gde se
završavaju gde se
gube?

Prevod s italijanskog:
Lj. Banjanin i B. Falletti

In rima s senza, Arnoldo Mondadori Editore, Lo Specchio, Milano 1982.

* Fenigila i Uccellina – dva primorska mesta u Toskani, prim. prev.